

C. Bankový sektor

1. ROZVOJ BANKOVÉHO SEKTORA

Do 31. decembra 1995 pôsobilo na území Slovenska 24 bánk - slovenských právnických osôb, 9 pobočiek zahraničných bánk a 12 zastúpení zahraničných bánk.

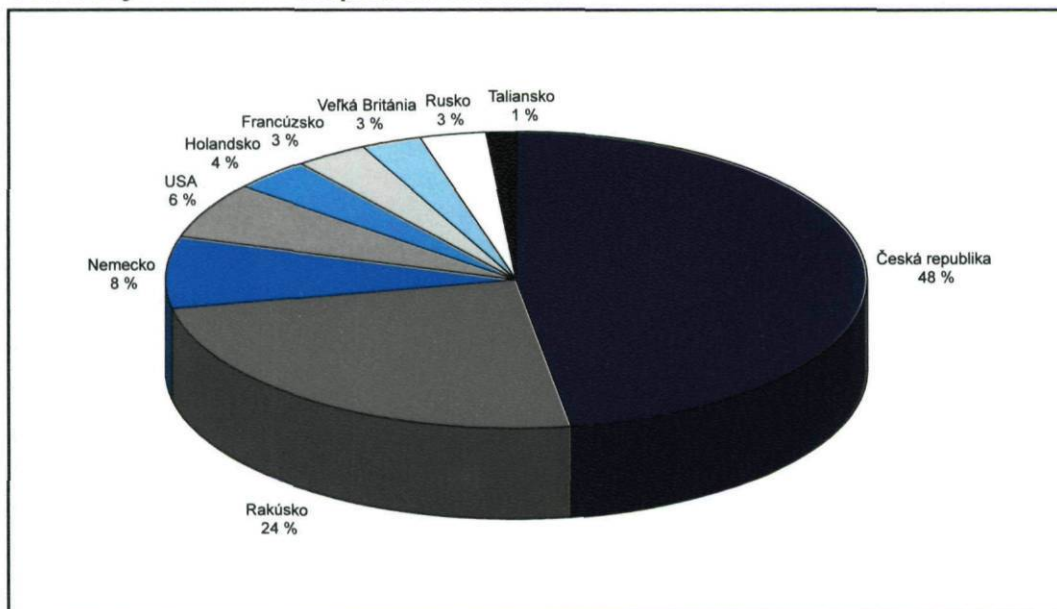
V roku 1995 vydala Národná banka Slovenska 5 povolení pôsobiť ako banka pre nové bankové subjekty - Bank Austria, a.s. Bratislava, Banka Slovakia, a.s., Banská Bystrica, Citibank (Slovakia), a.s. Bratislava, HYPO-BANK Slovakia, a.s., Bratislava a Komerční banku Bratislava, a.s. Bratislava.

Existujúce obchodné banky - slovenské právnické subjekty - boli z hľadiska právnej formy založené zväčša ako akciové spoločnosti (spolu 22 bánk) a 2 banky boli založené ako štátne peňažné ústavy. Sídla centrál sa nachádzajú prevažne na území hlavného mesta SR Bratislavy a to v počte 20, v Banskej Bystrici 2, v Žiline a v Košiciach po 1 obchodnej banke. Osem centrál pobočiek zahraničných bánk má sídlo registrované v Českej republike a jedna pobočka v Holandsku.

Z pohľadu predmetu vykonávaných bankových činností má z 24 obchodných bánk - slovenských právnických subjektov - 20 bánk udelenú univerzálnu bankovú licenciu a 4 banky licenciu s obmedzeným rozsahom vykonávaných činností (stavebné sporiteľne, záručná a konsolidačná banka).

Úplné povolenie na výkon činností v devízovej oblasti získalo 16 obchodných bánk. Ostatným bankám pôsobiacim v bankovom sektore SR vydala NBS povolenie na výkon činností v devízovej oblasti v diferencovanom rozsahu, a to v závislosti od stanovených požiadaviek a podmienok k spôsobilosti vykonávať bankové činnosti v devízovej oblasti.

Podiel krajín na základnom upísanom imaní bánk

Poznámka: Pri pobočkách zahraničných bánk ide o trvale poskytnuté finančné prostriedky zahraničnou bankou

Upísané základné imanie bankového sektora SR vrátane trvalo poskytnutých prostriedkov pobočiek zahraničných bánk (bez NBS) prekročilo k 31. decembru 1995 celkovú hodnotu 25 mld. Sk. Podiel zahraničného kapitálu v slovenskom bankovom sektore predstavoval 32,7 %. Podstatnú zahraničnú majetkovú účasť vykazovalo 14 obchodných bánk - slovenských právnických subjektov, ktoré mali charakter bánk stredného typu so základným imaním v rozsahu od 300 mil. Sk do 1 mld. Sk. Na

objeme upísaného zahraničného kapitálu v bankovom sektore SR sa rozhodujúcou mierou podieľala Česká republika so 48 % nasledovaná Rakúskom 24 %, Nemeckom s 8 % a USA so 6 %.

Z hľadiska personálno-organizačného bol rozsah bankového sektora SR ku koncu roka 1995 charakterizovaný celkovým počtom pracovníkov 22 tisíc, z ktorých 1 367 pripadalo na pobočky zahraničných bánk.

Z celkového počtu 1 843 bankových prevádzkových miest v SR pripadalo na banky 1 793 prevádzkových miest a 50 na pobočky zahraničných bánk.

2. HODNOTENIE OBOZRETNÉHO PODNIKANIA BÁNK

Hodnotenie obozretnosti podnikania bánk v SR vychádza zo základných účtovných výkazov a hlásení o obozretnom podnikaní, spracovaných obchodnými bankami na základe opatrení NBS o kapitálovej primeranosti, úverovej angažovanosti, pravidlách likvidity a regulácii menových pozícií.

V nadväznosti na platné opatrenia obozretného podnikania a s ohľadom na pripravovaný proces reštrukturalizácie obchodných bánk bolo v roku 1995 prijaté nové Opatrenie č. 3 NBS z 3. marca 1995 o pravidlách hodnotenia pohľadávok a podsúvahových záväzkov bánk podľa rizík v nich obsiahnutých a pre tvorbu zdrojov na krytie týchto rizík.

Uvedené opatrenie zjednotilo kategorizáciu pohľadávok bánk a sprísnilo kritériá na výpočet nekrytej predpokladanej straty z pohľadávok, čím v podstatnej miere ovplyvnilo hodnotenie celého bankového sektora, a to najmä ukazovateľov kapitálovej primeranosti, úverovej angažovanosti a menových pozícií bánk.

2.1. Štruktúra zdrojov bánk a kapitálová primeranosť

2.1.1. Štruktúra zdrojov

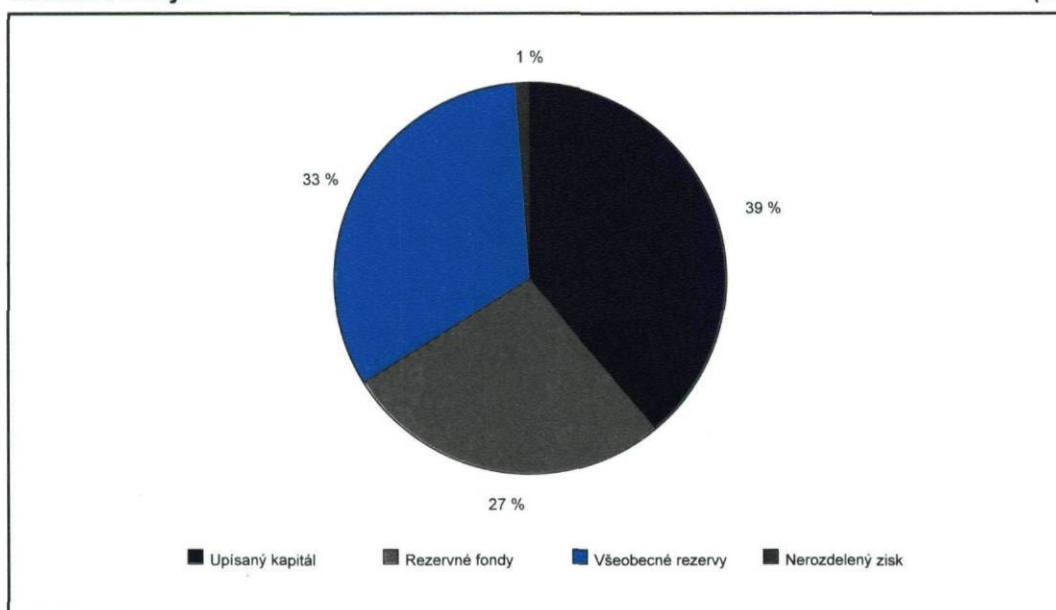
V priebehu roka 1995 došlo v bankovom sektore SR k 7 %-nému nárastu zdrojov bánk (o 3,47 mld. Sk) na úroveň 52 mld. Sk.

Tento nárast bol zároveň sprevádzaný štruktúrnou zmenou v týchto zdrojoch, najmä v dôsledku účinnosti novozavedeného Opatrenia č. 3, na základe ktorého sa zvýšila tvorba opravných položiek so súčasným znížením všeobecných rezerv.

Z uvedeného dôvodu koncom roka 1995 mal na zdrojoch najväčší podiel upísaný kapitál a to vo výške 38,8 %. Podiel všeobecných rezerv na zdrojoch predstavoval 32,7 % a podiel rezervných fondov 27,2 %.

Štruktúra zdrojov

(%)

2.1.2. Kapitálová primeranosť

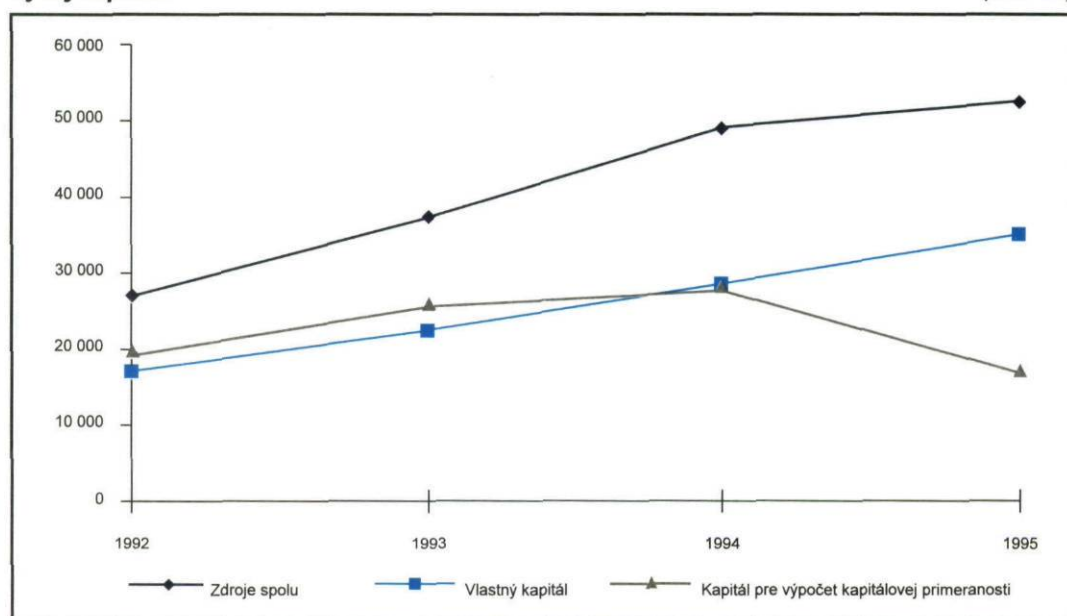
Stanovený limit kapitálovej primeranosti na rok 1995 vo výške 8 %, respektíve 7,25 % pre banky založené pred rokom 1992, obchodné banky dodržali s výnimkou jednej transformujúcej sa obchodnej banky a jedného štátneho peňažného ústavu, ktorých úverové portfóliá prejdú procesom reštrukturalizácie za účasti štátu.

Charakteristickým pre rok 1995 bol nárast vlastného kapitálu o viac ako 20 % na 35 mld. Sk, v dôsledku vzniku nových bánk a navýšenia kapitálu v existujúcich bankách. Naproti tomu dodatkový kapitál zaznamenal pokles o 38,6 % na celkovú hodnotu 1,3 mld. Sk, vo väzbe na použitie všeobecných rezerv určených na krytie strát.

Kapitál na účel prepočtu kapitálovej primeranosti dosiahol k ultimu roka 1995 hodnotu 24 mld. Sk. Priemerná kapitálová primeranosť za banky na území SR bez pobočiek zahraničných bánk predstavovala 7,9 %.

Vývoj kapitálu

(mil. Sk)

2.2. Úverová angažovanosť

2.2.1. Čistá úverová angažovanosť voči nebankovým klientom

Na hodnotenie čistej úverovej angažovanosti voči nebankovým klientom platil v roku 1995 limit 40 % hodnoty pomeru čistej úverovej angažovanosti banky voči jednému klientovi alebo voči jednej ekonomicky vzájomne prepojenej skupine klientov ku kapitálu banky použitému na výpočet kapitálovej primeranosti.

V roku 1995 limit prekročilo osem bánk, avšak počet klientov, ktorí prekročovali stanovený limit, sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom nezvýšil. Zlepšenie nastalo v presune klientov z kategórie s vyššou úverovou angažovanosťou do kategórie s nižšou koncentráciou úverovej angažovanosti.

2.2.2. Čistá úverová angažovanosť voči bankovým klientom

Výška čistej úverovej angažovanosti bánk voči bankovým klientom je stanovená na 80 % z pomeru kapitálu pre kapitálovú primeranosť.

V roku 1995 bolo zaznamenané zníženie počtu prekročení limitu úverovej angažovanosti voči bankovým klientom z 12 na 7 bánk.

2.2.3. Agregovaná čistá úverová angažovanosť

Agregovaná výška čistej úverovej angažovanosti je stanovená limitom 800 % v pomere ku kapitálu na výpočet kapitálovej primeranosti. V tejto kategórii úverovej angažovanosti bol za rok 1995 stanovený limit dodržaný všetkými bankami.

2.3. Likvidita

V roku 1995 nemali obchodné banky s likviditou vážnejšie problémy. Banky uspokojivo zabezpečovali likviditu, plnili stanovené limity povinných minimálnych rezerv a nebol čerpaný núdzový úver od Národnej banky Slovenska.

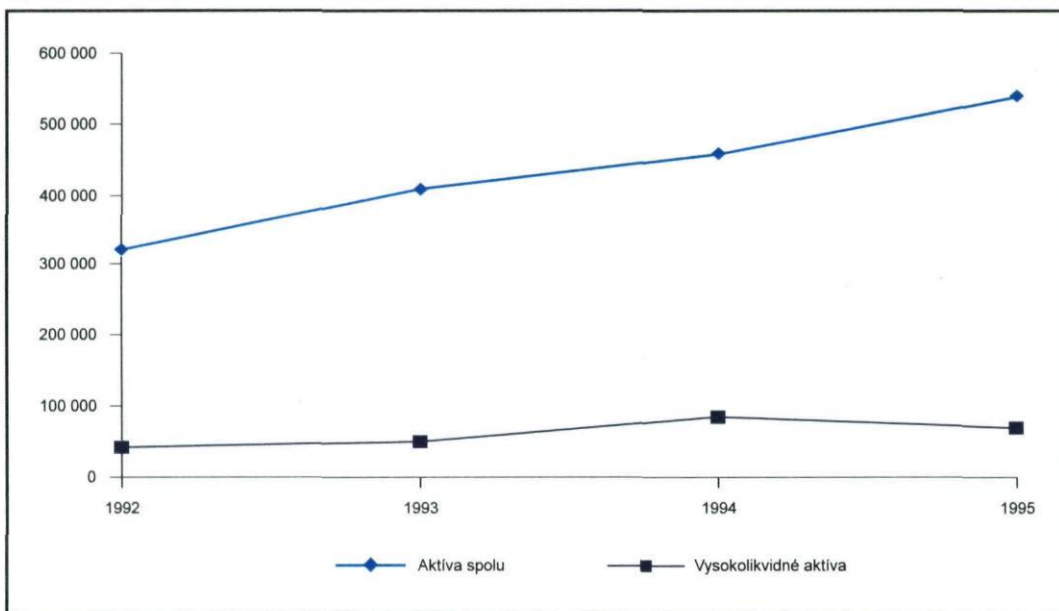
2.3.1. Vysokoliquidné aktíva

K 31. decembru 1995 predstavoval podiel vysokoliquidných aktív na aktívach spolu za celý bankový sektor 12,8 %. Podiely vysokoliquidných aktív na aktívach podľa jednotlivých položiek dosiahli nasledovné hodnoty: pokladničné hodnoty 1,5 %, prostriedky na účtoch centrálnej banky 4,0 %, medzibankový trh vysokoliquidných aktív 1,5 %, krátkodobé cenné papiere 4,2 % a ostatné cenné papiere na obchodovanie 1,5 %.

Podiel jednotlivých bánk na celkovej hodnote vysokoliquidných aktív za sektor bol značne diferencovaný, čo súvisí hlavne s rozdielnym charakterom bánk, t. j. s ich hlavnými aktivitami, ale i dĺžkou doby činnosti. Vývojový trend poukazuje na znižovanie pomeru vysokoliquidných aktív k celkovým aktívam, v dôsledku nárastu hodnoty celkových aktív, najmä pohľadávok z nesplatených úrokov.

Vývoj aktív a vysokoliquidných aktív

(mil. Sk)

2.3.2. Viazanosť kapitálu v majetku

Celková účtovná hodnota investovaných prostriedkov do hmotných aktív a účtovná hodnota od vlastného kapitálu neodrátaných nehmotných aktív v bankách predstavovala celkom 23 mld. Sk.

V pomere ku kapitálu na prepočet kapitálovej primeranosti dosahovala táto hodnota úroveň 96,2 %, čím bolo zabezpečené dodržanie ustanovenia Opatrenia NBS o kapitálovej primeranosti. Tento stav reflektoval zvýšenie investícií do hmotného investičného majetku bánk (výstavba, rekonštrukcie, nákup zariadenia a pod.).

2.4. Menové pozície

Na základe hlásení o menových pozíciách spracovaných bankami k 31. decembru 1995 je možné konštatovať, že banky spravidla dodržiavali limity menových pozícií. V niektorých prípadoch krátkodobo prekročili stanovené limity jednotlivých mien, hlavne USD a DEM, a tým aj celkovú menovú a korunovú pozíciu. Následne v lehote dohodnutej s bankovým dohľadom NBS vykonali banky potrebnú nápravu.

V súvislosti s liberalizáciou Devízového zákona, ako aj prechodom na štandardnú formu zahraničného platobného styku medzi SR a ČR sa upravil s platnosťou od 1. novembra 1995 limit individuálnej medzidňovej menovej pozície českej koruny z 2 % na 10 % voči kapitálu banky definovaného v zmysle Opatrenia NBS o kapitálovej primeranosti.